

Színészeti Közlöny.

A vidéki színészet érdekeit képviselő hetilap.

Elofizetési feltételek: Egy évre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr., egy óra 50 kr.

Megjelen minden csütörtökön.

Elofizetések bármely naptól elfogadtnak. Hirdetések jutányos áron számíttatnak. Nyiltér soronként 15 kr

A „Színészeti Közlöny“ szerkesztősege és kiadóhivatala: Rozsnyó, a színháznál, hová a közlemények és az előfizetési díjak küldendők.

A nemzetközi színészkongresszus ügyében.*)

Kétségkívül nagy visszatetszést szült a magyar színészet körében, a színész-egyesület központi igazgató tanácsának folyó hó 4-én tartott ülésében azon vélemény nyilvánítás, hogy az idei decemberi közgyűlés naplottsák el és csak a jövő nyáron, az országos kiállítással egyidejűleg tartassék meg.

Midőn e sorokat írom, az elnapolás még csak jámbor óhaját alakjában becsatott szelnek az egyesület hivatalos lapjában, de mivel e kérdés eldöntése a nov. 11-ik tanácsülésre tűzött ki, igen könnyen megtörténhetik, hogy azon ülésben az „óhaját“ testet is fog ölteni s majd intézkednek ott rólunk, mi nélkülünk.

Ez ügy életbevágó és igen fontos, mely fölött nem lehet napirendre térni s ehhez kötelessége — hivatásához képest, — szaklapjainknak is hozzáállani.

E kérdéssel szemben, később „államesínyt“ akarunk elkövetni ott Budapesten. Vagy nem furesa színben tünteti fel a központi igazgató-tanács eljárását azon körülmény, hogy oly rövid időre tűzte ki e fontos ügyben a tanácsulást, mert a hivatalos lapot vidéken csak vasárnap kapjuk meg.

A decemberi közgyűlést nem lehet és nem szabad elődázni, ezt tiltják alapszabályaink, melyeknek XVI. fejezet A. szakasz 1. §-sa értelmében, rendes közgyűlést minden évben egyszer, december hó első felére köteles az igazgató-tanács összehívni. Az idei közgyűlésen rendkívüli fontos ügyeket kell megvitatni, melyek nem tűrnek halasztást. Nevezetesen tisztába kell jönnünk azzal, hogy a k. ig.-tanács által f. évi május 1-től kezdve az iroda tisztviselőinek részére megszavazott **25% drágasági pótlékot** helyben hagyja-e a színészet egyeteme vagy nem? s megszavazza-e azt a jövő évre is vagy nem?

Másodsor: **Az iroda igazgatójának** a nyár folyamán, több elsőrendű társulat, tapintatlan eljárásért **bizalmatlanságot szavazott** s ebből kifolyólag állása is kétséssé van téve. Ezt a bizalmatlansági kérdést is el kell dönteni a kongresszusnak.

Harmadsor: Szükséges azt is megvitatni, hogy **kívánja-e a magyar színészet a nemzetközi kongresszus összehívását a jövő évre vagy nem!**

E három nagyfontosságú ügyen kívül, még több szintén fontos ügy vár elintézésre, például a zárszámítások, valamint a hivatalos lap bevétele és kiadásáról s

esetleges deficiztjéről szóló kimutatás megvizsgálása stb. stb. melyek megvitatásáért, **az idei kongresszust okvetlenül meg kell tartanunk.**

Mit akar a k. ig.-tanács azzal a nemzetközi színészkongresszussal? Ez eszme népszerűtlenségét leginkább bizonyítja az, hogy még eddig megtartása mellett mindössze csak négy társulat nyilatkozott, a többi 29 hallgatott, pedig 6 hónap alatt, ha akarják megtartani, nyilatkozhattak volna, de ugylátszik: a többség nem kívánja megtartását.

De vegyük a dolgot úgy, miként a k. ig.-tanács akarja, t. i. hogy az idei kongresszus naplottsák el a jövő nyárra. Ugyan mit fognak azon a nemzetközi kongresszuson határozni? Elsősorban mindenesetre azt, a mi az idei kongresszust elmaradt. Már most nem lesz-e szegény a magyar színészetre, a k. ig.-tanácsra, az iroda igazgatójára, midőn a drágasági pótlék és a bizalmatlansági kérdésnél kitör a vihar, a személyes támadások, a szenvedélyes kifakadások egymást fogják érni s ez minden kétségket kizárólag meg fog történni akár az idei, akár a nemzetközi kongresszuson. Nem nagyobb szegény lesz-e ránk nézve, hogy ország-világ meg fogja hallani az ott történeteket s a külföldi nemzetek képviselői elbeszélkél majd otthon, hogy a magyar színészegyesület igazgató-tanácsa és az iroda-igazgató mily heves megtámadásokban részesültek. Az elkezeredettség nagy, láthaták ezt, a szírtársulatok által kiadott rőpiratokból.

Vegyük tekintetbe azt is, hogy a kongresszus alkalmával rendes körülmények közt is temérdek költségbe kerül az igazgatók és társulati képviselőknek a Budapesten való három napi időzés, a kiállítás alkalmával pedig úgy az élelmiszerek, valamint a lakás ára megrámszorosodik, már pedig ezt a nagy kiadásokat egy társulat sem lesz képes elviselni a folytonos jövedelmentlenség miatt.

Gondolja meg tehát az igazgató-tanács a dolgot komolyabban, ne játszóck saját tekintélyével, mert az előzmények után oly szenvedélyes harezra lehet kilátás, mint a minő az 1881-ik kongresszust megelőzte.

Igazgatótársaimat pedig, valamint a szintársulatok tagjait kérem, erélyesen tiltakozzanak az idei kongresszus elnapolása ellen, mert ha közönnyel fogják nézni a dolgok menetét, ezt a közönnyt fenyegesen fogjuk megfizetni. Cselekedjünk a míg nem késő!

Egy színigazgató.

TÁRCZA.

Akit megréfáltak! . . .

— Adomák a színészvilágból —
Irta: Futó Ferencz.

Midőn először sétáltam Újpestnek Palota felé dülő részén, melyet a fővárosiak foglaltak le nyári tartózkodási helyül, beépitte azt hosszú vonalban barátságos házikók s csinos kertekkel, — nagyon meglepett kalauzomnak azon magyarázata, hogy minden második villát

*) E cikket egyik elsőrendű színigazgató tollából közöljük s ajánljuk a színészet tagjainak becses figyelmébe. Szerk.

egy „Napló” című könyv helyzetetett. — Ez a napló arra való, hogy abba a felügyeletre kiküldött választmányi tagok az előadásra vonatkozó megjegyzéseiket bevezessék és azt nevük aláírásával lássák el. A naplóban, a legkisebb részletekig, mindenre kiterjedő figyelemmel, minden kifogás alá eső dolog be van vezetve. Kritikát hoz az előadott darab lefolyásáról, énekekről, és a színpadi díszletek összeállításáról. És hogy ez a kritika nem marad pusztán a papíron, arról ugyancsak a napló tanuskodik, melyben ez a szavak is olvashatók, hogy: „Mindenre hibákra és hiányokra a színigazgató azonnal figyelemztetve lett.” A felügyeletre kirendelt választmányi tagok egyik vasárnaptól a másikig tartoznak teljesíteni ezen feladatukat. A két kirendelt felügyelőn kívül — kivéve a vezérigazgatót — a pályahoz senki másnak helyet foglalni nem szabad.

— **Nemes-Militicsröl** Nyéki János és Molnár Menyhért társigazgatók különféle szakmájú tagokat keresnek, miként ez mai számunk más helyen közölt felhívásukban is olvasható. A társigazgatók azért erősítik jelenlegi társulatukat, mert deez. 1-től kezdve egy nagyobb téli állomást nyertek meg, a hol az egész telet tölteni óhajtják.

— **A „Rozsnyói Híradó”**-ből vesszük át a következő sorokat: „Komlósi József 30 tagból álló társulata mult szerdán Rozsnyóra érkezett s már esütörtökön a „Koldusdiák” operettel megkezdte előadásainak sorát. Az első bemutatón — a színpadok késői széthordása miatt — nem nagy közönség volt jelen. — de az meggyőződhetett, hogy a társulat énekes erői jó igyekezettel s megfelelő szereposztással teljesen kifogják elégiteni közönségünket. Kiváltké a nők közül különösen Ligethyné, ki Laura grófné szerepében mutatta be szépen esengő és sokat ígérő hangját; könnyedsége, melylyel a legfelsőbb hangokat is éneklí, valamint csinos alakja és eleganciája toilletben ép ugy, mint viselkedésben, művészi temperamentumra vallanak s élvezetet nyújtanak a műtőrtbő nézőknek is: Medgyaszay Ilka és Lipesciné szintén megfelelőek szerepeiknek. A férfiak közül Hegedűs és Kövi (Simon és Jan Janiczki) foglalták el az első helyet; Hegedűs ugyan — mint vettük észre — nem volt egészen hangjánál, mindamellet szépen énekelt. Komlósy Öllendorff ezredesét, a szájkaskodó szász tisztet híven mutatta be. A karok éneke, valamint a rendezés kielégítők. Altalában az első előadás után csak örömmüket fejezhetjük ki, hogy egy jól szervezett társulatot fogadtunk körünkbe.”

— **Pécsett** közelébb „Vasgyáros” színmű került színre ott először, telt ház előtt. A czímzserop Somogyi Károly kezében volt, ki valóban gyönyörtben, a művészet esodás színészával játszott. A nehéz s nagyszabású szerepet — mint a „Pécsi Figyelő”-ben olvassuk, — minden ízében áttanulmányozva, oly gondnal játszotta, mint a minővel a vidéki színészet kevés tagja lett volna képes e szerepet teljes érvényre, a siker magaslatára juttatni. — Eszéki Emma (Claire) méltó helyet foglalt el Somogyi mellett. Vannak ugyan kisebb morodorságai, melyekről okvetlen le kell szoknia. — Dálnoki (Molinet) pompás volt. — Gyöngyi (Bligny). Liczenmayer Poldi (Athenais) igyekeztek megfelelni szerepeiknek. — A „Koldusdiák” előadása szintén jól sikerült. A szereplők közül különösen kitétek magukért Nyilas Ilon, Aradi Emilia, Pósfai Ella, Kápolnai Béla és Gyöngyi. A nagyszámu közönség a szereplőket több ízben kitapsolta.

— **Szatmáron**, a közönség igen gyér számmal látogatja az előadásokat, pedig Geröfy Andor szintársulatával meg vannak elégedve, kiválóbb tagjai megfelelően a várakozásnak és a többiek is helyesen töltik be szerepeiket. — Az „Üdvöske” előadása nagy tetszést vívott ki. Bettinát a kellemes és iskolázott hangjáról előnyösen ismeretes Geröfyné Ilka játszotta. Hogy mily

kedvence ő a színházlátogató közönségnek, kitéstett mindjárt első fellépésénél. A virágbokréfát egész özöne hullott a színpadra, mi tovább az előadás közben többször is ismételtetett. Nem is esodálkozunk rajta, mert Geröfyné otthonos, művésziességgel párosult kellemes s elragadó játéka mint a multban, ugy most is nagy hatást gyakorolt a közönségre. Pippó szerepe Kiss Jánosnak jutott, ki szereltemöl ömlengő lágy hangon énekelte a pásztor duót. Dobocsányi Loránban lépett fel. Játéka szerepéhez mért komikus mozdulatokban gazdag vala s habár helyenként kissé túlzott is, a közönséget folyton jó kedvében tartotta. A királyi elfogadó terem, mely — mint sok más — igen szép díszlet. Geröfy A. igazgató tulajdona, igen emelte a hatást. Hiányzik az operettek kísérőtelén azonban — jegyzi meg a „Szatmár” — oly jó zenekar, mint tavaly volt; mert csak zenekar kíséretével van valódi értéke az operetteknek. A zongorakíséret, bármily erős legyen a zongora s bármily pontos a zongorakíséret, nem képes egy zenekart pótolni.

— **Az iglói közönségtől** nov. 3-án bucsuzott el Komlósy József szintársulata. Ez alkalommal a Koldusdiák adattot elő másodsor, az elsőhöz hasonló díszes kiállításal és fényes új jelmezekkel. A műpártoló közönség tüntetészerű szívélyességgel bucsuzott el a társulat jelesebb tagjaitól. Ligethyné Marinak a tanítóképezdeszék egy nagy babérkoszorút nyújtottak át gyönyörtű széles selyemszalaggal, másnap éjjel pedig szerénaddal tisztelték meg. Hogy mennyire meg voltak Iglón elégedve Komlósy társulatával, bizonyítja azon körülmény, mikép a városi közigyülés 50 fnt segélyt szavazott meg az igazgató részére elismerésül, ugyszintén a mikedőlvi társulat is tőle telhetőleg külön segélyben részesítette. Ez az első eset, hogy Iglón magyar szintársulat szubvenzióban részesült. Mindenesetre érdemlil tudható be Komlósy társulatának, hogy a színészet hitelét, melyet előbbi éveken mások elrontottak, ismét sikerült helyreállítani.

— **Halálozások.** Komáromy Lajos, a magyar színészet egyik előnyösen ismert hős- és jellemszínese, f. évi okt. 31-én a brassói városi kórházban hosszas szenvedés után tífoidajban jobblétre szenderült. — Komáromy Lajos az 1848—49-ik szabadságharazban mint honvéd vett részt. Zsenge fiatal kora daczára a dieső emlékü 9-ik gyalogos honvéd-zászlóaljban hadnagyi rangra emeltetett. A világoai katasztrófa után a színi pályára lépett 1850. aug. 18-án. Kiváló tehetségénél fogva rövid idő alatt felküzde magát az elsőrendűek sorába, mint hős- és jellemszínés, ezenkívül még mint operette-bariton és népszínműénekes is működött. Egy ideig a budapesti nemzeti színháznak is tagja volt, honnan a vidékre kerülvén, folyvást elsőrendű színházaknál működött; legtöbbit ideig Hubay és Sztupa szintársulatának volt tagja és rendezője. Mintegy 8 év előtt kezdett hanyatlani, a szerenese-esillaga elhagyta s napról-napra fogyott jó kedélye és munkakedve. A legutóbbi éveken daltársulatokhoz szorult, hol az egykor kedvelt színész a folytonos nyomorral küzdött, nem törődve semmivel és senkivel. A halál megszabadította őt e küzdelemteljes élettől és az örökös vándorlástól. Porhüvelyt ott nyugszik a brassói ev. ref. felekezeti sírkertben. — Temetéséről Kautai József, egykori pályatársa, következőket írja Brassóból lapunknak: „A gyászszertartást nagytisztelőtű ev. ref. esperes Molnár János tiszteletes ur tartotta alkalmi beszéddel, és a brassói magyar daleylet szabatosan előadott gyászadalokkal tették ünnepléyessé. A halott ravatalát egyetlen koszoru díszíté, melynek aranyrojtos szalagján e felirat volt olvasható: „Die deutsche Theaterdirektion dem auszezeichneten vaterländischen Künstler”. A gyászmenet az esővel permetező, szeles, hideg, zord idő miatt nem nagyszámu előkelő közönségtől állott, u. m.: megyei tisztviselők, a magyar kaszinó és a magyar

polgári kör elnökei, a helyben működő német színtársulat előkelőbb férfi- és nőtagjai Dorn igazgatóval élükön, s a kedves halottnak több tisztelői s barátjaiból. Béke lengjen porai fölött! — Munkácsy Gyula, utóbb Jáni társulatának tenoristája, f. h. 6-án 28 éves korában, hosszas kínos szenvedés után, Fehértemplomban meghalt. Munkácsy, családi néven Brassányi Gyula, m.-szigeti eszmadia-mester fia volt. 1875 őszén lett színész Krecsányi színtársulatánál. Evekig működött a budapesti népszínháznál mint kardalos, majd vidékre szerződén, a tenorista és bonvivant szakmát töltötte be. Nem volt nagy tehetség, de szorgalmas és törekvő lévén, helyét nagyobb társulatoknál is tisztességesen megállotta esinos hangja és ügyes játéknál fogva. Mint embert kedvelték pályatársai, mert csendes természetű volt. 1881. januárban nőül vette Tóth Ilkát, a népszínház jelenlegi tagját, kitől azonban a múlt évben elvált. Betegsége 1876-ban kezdődött, mely folyton gyötörte s e bajához a folyó év nyarán azon szerencsétlenség is járult, hogy vigyázatlanságból lábát kifélezte és hetekig volt kénytelen az ágyat őrizni. A múlt hóban betegsége napról-napra rosszabbra fordult s mint nekünk írják, közelebb állt a halálhoz mint az élethez, ugyszólván élőhalott volt, az ember megborzadt, ha ránézett. Fehértemplomból már nem mehetett Lugosra Jáni társulatával, hanem ott maradt; egy igen tekintélyes család hajlékában feküdt, Simon Péter, fehértemplomi gimnáziumi igazgatónál, kinek nemeslelkű családja egész éjjeleket virrasztott a beteg ágyánál. Az orvosok már két héttel ezelőtt lemondtak életéről, míg végre nov. 6-án kiszenvedett. — Nyugodjék esősen!

— **Vegyes rövid hírek.** Győrben Jakab Lajos színtársulata szép erkölszi sikerrel működik, a pártolás azonban nagyon gyenge. — Bányfalvi Béla színtársulata november hó végén Veszprémben fog menni. — A szegedi színtársulat tagjai a múlt évben fizetés fejében 81.185 frtot kaptak. — Mezey János daltársulata e napokban Nagy-Szöllösön kezdte meg előadásait a megyeház nagytermében. — Körösmezey Gusztávnak, a budapesti nemzeti színház tagjának ifjú neje, szül. Petrovics Ilka, a napokban Budapesten elhunyt. — Marosvásárhely város képviselőtestülete az állandó színházalra hateraz frtot ajánlott fel. — A m. kir. operaházban a múlt hó folyama alatt 17 előadás után 39.524 frt volt az összes bevétel. — Győr város hatósága Jakab Lajos színigazgatónak havonként 100 és így a téli idényre 600 frt segélyt adand. — Sebők Lajos színész súlyos betegen fekszik a fővárosi klinikán.

Társulatok névsora.)*

Zoltán Gyula és Irsay B. Zsigmond színtársulatának névsora.

Férfiak: Zoltán Gyula, hős szerelmes és jellem, dráma és vígjátéki rendező (igazgató), Irsay B. Zsigmond, szeles és bonvivánt (igazgató), Krassay Sándor, népszínmű és lyrai szerelmes, Sebők Lajos, népszínműeneker és buffó (népszínmű-rendező), Nádudvari Endre, eselzővő (ügyelő), Olasz György, drámai apa, Horváth Adolf (szüő), Korádi Gyula, kedélyes apa, Györi József, Aradi Kálmán, Honfi Pál, Széppataki Imre kardalosos. — Nők: Zoltán Gyuláné Koronkai Róza, drámai anya, Irsay B. Zsigmondné Nagy Julia, komikáné, Krassóiné Báthori Erzsí, naiv, drámai szende.

*) Kérjük a színigazgató urakat, társulataik névsorának szives beküldésére, akár leírva, akár egy előleges színjelentés beküldésével, hogy mint rendszeren minden félévben, ugy most is közölhessük. Szerk.

Nádudvari-Szakonyi Gizella, társalgási és fiatal anya, Olasz-Kiss Julia, másod-énekesnő, Sebestyén Kornél, másodszenide, Rákosi-Rappai Paula, Leővei Aranka, Herczeg Julia, pénztárosnő, Rákosi Laura. — Gyermekszerepekre: Irsay B. Sándor, Zoltán Ilonka.

Színészeti külválasztmányok és színházi bíróságok.

X.

Krecsányi Ignác színtársulatánál bírákká választottak: Fentzl Rudolf, Halmay Imre, Landos Albert, Pálffy György, Szabó Antal, Szabó Károly; pótbírákká: Boránd Gyula, Pusztai Béla.

XI.

Zoltán Gyula és Irsay Zsigmond színtársulatánál külválasztmányi tagok: Krassói Sándor, Korádi Gyula, Nádudvari Endre, Birák: Korádi Gyula, Krassói Sándor, Olasz György, Aradi Kálmán, pótbírák: Horváth Adolf, Györi József.

Keresünk

Krecsányi Ignác színigazgató urhoz sürgősen egy jó sugót, ki azonnal elfoglalhatja helyét, 45 frt gagera és emlékpórbákért külön 50 kr. diurnumra. — Egy nagyobb társulathoz betanult operette baritonistát, két segédszínészt és karnót. — Egy kisebb társulathoz jellemszínészt 35 frt gagera. — Helyeiket azonnal elfoglalhatja, Gyors értesítést kérünk, a feltételek megnevezésével együtt. — Ajánkozások a „Színészeti Közlöny” kiadóhivatalához intézendők **Rozsnyóra**.

Felhívások.

I.

Alólirottak felhívjuk a vidéki színészet mindkét nembeli tagjait, hogy a kik ez ideig ninesenek szerződve és társulatunkhoz óhajtanak szerződni fixum fizetésre, azok szíveskedjenek leveleikkel felkeresni vagy alólirottak Nemes-Militiesen (Bácsmegeye) vagy a „Színészeti Közlöny” szerkesztőségét Rozsnyón. A szerződtetési díj megfizetése azonban a tagra nézve mindkét esetben kötelező.

Nyéki János és Molnár Menyhért
társ-színigazgatók.

II.

Fölkérem a színészet tagjai közül mindazokat, a kik daltársulatomhoz óhajtanak szerződni kicsi, de biztos fixumra vagy fellépti díjra, hogy ezen szándékukat szíveskedjenek tudatni.

Kelt Mándok, nov. 8.

Eőry József
dalt. igazgató.

A kiadóhivatal üzenete.

P. M. — Pécs. Ezennel felszólítjuk önt, hogy becsületbeli tartozását fizesse meg postafordultával, ellenkező esetben teljes nevét kiírva fogjuk felszólítani, aztán pedig bepereljük. Ha akkor tudott eget-földet ígérni, mikor szüksége volt ránk, egy ígérteit tartsa erkölszi kötelességének be is váltani. Nekünk nines töképenzünk, hogy mindig mi huzzunk a rövidebbet mások hanyagsága vagy rosszakaratóért. Bizalmunkért jogosan követelhetjük fáradozásunk megérdemelt díját.

Felolós szerkesztő:

Báthory Románecsk Mihály.